

A választójog gyakorlása az önkormányzati választáson

A választójog gyakorlására vonatkozó szabályokat a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban. Ve.) foglalja össze. A törvény alapelvei között szerepel a fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának elősegítése, a választás tisztaságának megóvására, a választási eljárásban való önkéntes részvételre, a jelöltek és a jelölő szervezetek között esélyegyenlőségre, a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlásra, valamint a választási eljárás nyilvánosságára vonatkozó alapelvek mellett.

Ki rendelkezik választójoggal?

Választójoggal rendelkezik minden, Magyarország területén lakóhellyel rendelkező nagykorú magyar és európai uniós állampolgár – ők választók és választhatók –, továbbá élhet a választási jogával a menekült, bevándorolt vagy letelepedett nagykorú személy is, azonban ők jelöltként nem indulhatnak a választáson.

Ki nem rendelkezik választójoggal?

Nem választhat és nem választható,

- aki közügyektől eltiltás hatálya alatt áll,
- akit a bíróság kizárt a választójogból, mert a választójog gyakorlásához szükséges belátási képessége pszichés állapota, szellemi fogyatkozása vagy szenvedélybetegsége miatt tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent (részlegesen korlátozó gondnokság alatt áll), illetve akinek, pszichés állapota vagy szellemi fogyatkozása miatt tartósan teljes mértékben hiányzik (teljesen korlátozó gondnokság alatt áll).

Ha a bíróság a gondnokság alá helyezett személyt a választójogból nem zárja ki, ő a választójogát személyesen gyakorolja, e jog gyakorlásával kapcsolatosan önállóan érvényes jognyilatkozatot tehet!

Mit kell tenni a szavazóköri névjegyzékre kerülés érdekében?

Minden választó automatikusan felkerül a lakóhelye szerinti település szavazóköri névjegyzékre.

Tartózkodási hely esetén az a választó, aki a választás kitűzése előtt legalább 30 nappal tartózkodási helyet létesített (és annak érvényessége a szavazás napjáig folyamatosan fennáll), átjelentkezéssel tartózkodási helyén szavazhat. Amennyiben a választó átjelentkezéssel szavaz (és bejelentett lakcímeiben változás nem történik), a következő önkormányzati választásig a tartózkodási helye szerinti névjegyzékben szerepel majd. (Vagyis kizárólag a tartózkodási helyén kitűzött időközi önkormányzati képviselő vagy polgármester választáson vehet részt.)

Hogyan lehet nemzetiségi önkormányzati képviselőre szavazni?

Aki az önkormányzati választásokon választójoggal egyébként rendelkezik, és a választást megelőzően nemzetiségi választóként regisztráltatta magát (felvette magát az adott nemzetiség névjegyzékébe), részt vehet a nemzetiségi önkormányzati képviselő választásában.

Ki tekinthető fogyatékossgal élő választónak?

A Ve. határozza meg, e szerint fogyatékossgal élő választópolgár az, aki érzékszervi – így különösen látási, hallási képességét érintően –, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetve a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során.

Milyen segítséget igényelhet a fogyatékos választó?

Választójogának gyakorlása érdekében kérheti:

- Braille-írással készült értesítő megküldését,
- könnyített formában megírt tájékoztató anyag megküldését,
- Braille-írással ellátott szavazósablon alkalmazását a szavazóhelyiségben és a mozgóurnás szavazás során,
- akadálymentes szavazóhelyiség alkalmazását.

Ki adhat be mozgóurna iránti kérelmet?

Az a választó, aki szerepel a szavazóköri névjegyzékben, és mozgásában egészségi állapota vagy fogyatékossga miatt akadályozott.

Hogyan nyújtható be a mozgóurna iránti kérelem?

A helyi választási irodánál kérhető:

- legkésőbb a szavazást megelőző negyedik napig levélben vagy elektronikus azonosítás nélkül elektronikus úton.
- a szavazást megelőző második napig személyesen vagy elektronikus azonosítással elektronikus úton.
- a szavazást megelőző második napon 16 órát követően elektronikus azonosítással elektronikus úton a szavazás napján 12 óráig.

De a szavazás napján, legkésőbb 12 óráig az illetékes szavazatszámláló bizottsághoz is benyújtható kérelem meghatalmazott útján vagy meghatalmazással nem rendelkező személy általi kézbesítéssel.

A mozgóurna iránti kérelemnek tartalmaznia kell a szavazókör területén lévő címet, ahova a mozgóurna kivitelét a választó kéri, ha az a lakcímétől eltér, valamint a mozgóurna-igénylés okát.

A mozgóurna igényléséről bővebben a Nemzeti Választási Iroda honlapján (<https://www.valasztas.hu/mozgourna-igenylese>) tájékozódhat.

Minden szavazóhelyiség akadálymentes?

Nem, de minden településen legalább egy szavazóhelyiségnek akadálymentesnek kell lennie. Ez azt jelenti, hogy ha egy településen csak egy szavazóhelyiség van, az biztosan akadálymentes. Ahol a településen belül több szavazóhelyiség van, ott a mozgáskorlátozott választók számára biztosítani kell, hogy ott szavazhassanak, ahol akadálymentesen juthatnak el a szavazóurnáig.

Honnan lehet megtudni, hogy a szavazóhelyiség akadálymentes?

A választási értesítő tartalmazza azt is, hogy a választónak kijelölt szavazóhelyiség akadálymentes-e. Amennyiben a kijelölt szavazóhelyiség nem akadálymentes, a Nemzeti Választási Iroda honlapján (https://www.valasztas.hu/szavazokorok_onk2019) megkereshető, hogy hol található akadálymentes szavazókör. A honlapon az akadálymentesen megközelíthető szavazókört egy kerekesszékes piktogram jelzi.

Mi a teendő, ha a választási értesítő nem érkezett meg?

Előfordulhat, hogy a választó nem kapja meg a választási értesítőt, ebben az esetben a helyi választási iroda nyújt segítséget. A lakóhely szerinti helyi választási iroda címe a Nemzeti Választási Iroda honlapján (<https://www.valasztas.hu/elerhetosegek>) kereshető.

Hogyan szavazhat, aki teljesen mozgásképtelen?

A választó, aki nem tud olvasni, illetve akit testi fogyatékosága vagy egyéb ok akadályoz a szavazásban, vagy a mozgáskorlátozottság a kezét érinti, két módon adhatja le érvényesen szavazatát.

- lehetőség van egy választott segítő személy segítségét kérni, vagy
- a szavazatszámláló bizottság két tagjának együttes segítségét igénybe venni.

A választott segítő bárki lehet, családtag, barát, ismerős, és személyét nem kell előre bejelenteni. Egy segítő személyt a szavazatszámláló bizottság köteles beengedni a szavazóhelyiségbe.

A szavazatszámláló bizottság tagjai a pártok delegáltjai és független személyek közül kerülnek ki, egymást ellenőrizve látják el feladatukat, így biztosítva a választás titkosságát és a részvétel önkéntességét.

Mit tehet a segítő?

A segítő, illetve a bizottság két tagja szükség esetén segíthetnek a szavazólap kitöltésében. De a segítség minden esetben a választó által szabott határig terjed! Ha a választó nem tudja maga bejelölni a választását (nem tudja az X-et beírni a megfelelő rubrikába), akkor az ő utasításának megfelelően kell a segítőnek vagy segítőknak behúzni az X-et. Továbbá a segítség jelentheti csupán a választási lap borítékba helyezését vagy a boríték szavazóurnába bedobását is.

Vak vagy gyengén látó választók hogyan adhatják le szavazatukat?

Abban a szavazóhelyiségben, amelynek szavazóköri névjegyzékében olyan választó szerepel, aki legkésőbb a szavazást megelőző kilencedik napon a Braille-írással ellátott szavazóablont igényelte, számára ezt biztosítani szükséges. A szavazás úgy történik, hogy a szavazatszámláló bizottság a választó szavazólapját belehelyezi a szavazószablonba, és így adja át a választó részére. A szavazást követően a választó a szavazólapot kiveszi a szavazószablonból, borítékba helyezheti és az urnába dobja, a szavazószablon pedig visszaadja a szavazatszámláló bizottságnak.

A választás során tapasztalt jogsértés esetén van-e lehetőség jogorvoslatra?

Igen, a választásra vonatkozó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértésére hivatkozással kifogással lehet élni. Kifogással élhet:

- a választó (központi névjegyzékben szereplő),
- a jelölt,
- a jelölő szervezet, továbbá
- az ügyben érintett személy, jogi személy, vagy jogi személyiség nélküli szervezet.

A kifogást személyesen, levélben, e-mailen, telefaxon lehet eljuttatni a választási irodához. Szóbeli előterjesztésre – személyesen jegyzőkönyvbevétellel – nincs mód. A kifogást úgy kell benyújtani, hogy az legkésőbb a sérelmezett jogszabálysértés elkövetésétől számított harmadik naptári nap 16.00 óráig megérkezzen. A határidő jogvesztő, mulasztás esetén nincs lehetőség igazolási kérelemre, kimentés előterjesztésére. A kifogás benyújtási időpontjának az számít, amikor az megérkezik az elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező választási bizottsághoz.

A kifogás tartalmi elemeit illetően szigorú szabályok vannak érvényben. Ahhoz, hogy a kifogás érdemi elbírálásra alkalmas legyen, a jogszabálysértést konkrétan meg kell jelölni. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a megsértett jogszabályt a jogforrás, a szakaszszám és a bekezdés megjelölésével kell pontosan feltüntetni [például a 2013. évi XXXVI. törvény 2. § (1) bekezdés d) pont a fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának elősegítése]. Nem elegendő tehát, ha a kifogás benyújtója csak általában hivatkozik a törvény megsértésére, hanem pontosan meg kell adni, hogy melyik jogszabályhely sérült az adott cselekmény kapcsán.

A kifogásban ki kell fejteni a panasz alapját (tényállás), hogy a megjelölt jogszabályhely hogyan sérült, milyen mulasztás történt vagy a jogszabály milyen okból nem érvényesült. Nagyon fontos még, hogy a jogszabálysértéssel kapcsolatban a kifogás azt is tartalmazza, hogy mikor és hol történt került sor a cselekményre vagy mulasztásra. Ezek nélkül ugyanis nem állapítható meg az, hogy a jogorvoslati kérelmet határidőben és az elbírálásra jogosult választási szervhez nyújtották be.

Minden esetben a kifogással együtt kell benyújtani a jogsértés bizonyítékait.

A kifogás benyújtójának akár személy, vagy szervezet meg kell adnia az azonosításhoz szükséges adatait.

A kifogás benyújtását segítő mintadokumentum a Nemzeti Választási Iroda honlapján érhető el (<https://www.valasztas.hu/kifogas>).

Budapest, 2019. október 3.